

Založení a nadání špitálu v Kamenici n.L. 1359 – 14. října

(Z „Libri erictionum archidioecesis pragensis“ přeložil Fr. Vlasák)

„My, Tobiáš z Bechyně, nazvaný z Kamenice, a Jindřich, jediný syn jeho, známo činíme, že na odpuštění hříchů svých a na spasení duší všech našich předků, založili jsme zcela nový špitál uvnitř zdí v městě Kamenici ke cti sv. Václava, mučedníka slavného a sv. Alžběty, vdovy, blízko farního chrámu Páně sv. apoštolů Petra a Pavla.

Na nadání však toho špitálu, na výživu špitálníků a za služby konané o výročních dnech dole uvedených, dědičně a mocí práva svého darujeme zboží (statky) níže psané, totiž dvorec náš Vlčetín s veškerým příslušenstvím, též 6 ½ lánů v Benešově horním, též 1 lán v Kamenici s poli, zahradami a lukami na zřízení jednoho dvoru poplužního. Též dáváme špitálu našemu celý desátek ze všeho ovoce, zeleniny a rostlin naší zahrady v Kamenici u rybníka se nacházející. Též dovoluujeme to, že špitálu lze upotřebiti z lesa velikého, Právíkovského jmenovaného, všechno dříví suché a klestové k vytápění světnic na přívarek a k vaření pokrmů na věčné budoucí časy. Též dáváme 9 úlů včel špitálu, by správce neb jeho představený uchovával med pro špitálníky a z vosku pak 4 svíce zdělati dal, s tíží 16 liber; a to vždy se má zachovávat. Žádáme, aby ve špitále našem nejméně 13 špitálníků se nalézalo, a sice tak, aby na místě ubylých jiní na místo jejich ustanoveni byli, dají-li se najíti, neb žádají-li přijati býti. Též nařizujeme, by špitálníci měli správce neb představeného z Kamenice, jehož my neb naši zástupci sami ustanoví. Týž správce za svoji práci měž z důchodů špitálu ročně 70 grošů (1 groš = 12 haléřů vídenských = 35 krejcarů ra. čísla za Václava II.) a sice polovici ať dostává na den sv. Jiřího a druhou polovici na sv. Havla. Týž správce ať polní hospodářství a jiné svrchu jmenované důchody tak spravuje, aby vždy každý špitálník měl v pastuši brašně chutný jedlý chléb z výračky, a sice tolik, mnoho-li pro své živobytí spotřebuje: denně ať každému špitálníku nejméně 1 pinta piva míry pražské se dostane. Tyto však krmě ať dostávají špitálníci: každý den 2 jídla ráno, jedno masité a druhé moučné; k obědu aneb k večeři sestávejž jedno jídlo z hráchu, řípy neb zeleniny s masem, je-li masa požívati dovoleno; jinak v postě místo masa pochutnejž si každý špitálník na 2 vejcích. Též chceme, aby o slavnostech Páně, totiž na Narození, Obřezání, Zjevení, Vzkříšení Páně, na Letnice, sv. Trojici a Boží Tělo, pak na všechny svátky P. Marie, sv. Michala archanděla, sv. Jana Křt., na veškeré dni sv. apoštolův a evangelistův, na den posvěcení řečeného špitálu, též o svátku 10.000 vojínů mučedníků, na slavnost sv. Václava, sv. Řehoře, sv. Benedikta, sv. Alžběty, patronky špitálu, sv. Máří Magd., Kateřiny, Markéty, Doroty, Barbory, Anežky, na Všech Svatých, na dušičky a každou neděli ráno dostávali ještě třetí jídlo, a to z masa vždy čerstvého a v dávce dostatečné; v postě však a v adventu a na jiné církevní postní dny ať dostávají domácí jídla a luštěniny, hrách, zeleninu a pod., a to v hojnosti; na místo páteho jídla ať se jim dává slaneček aneb jiná příloha krmě, nelze-li slanečky dostati. Též nařizujeme, aby od Letnic až ku sv. Bartoloměji ap, na jednotlivé, od dávna dle církve nepostní dny, špitálníci mívali k obědu některá jídla z mléka. Též žádáme, aby občas špitálníci od správce našeho dostávali po 1 vídeňském (haléř) za práci ve špitálu, totiž za sbírání a opatrování rozličného ovoce pro špitálníky, na něž tyto často mívají chuť, a sice třešně, moruše, hrušky, jablka, jahody a jiné jim podobné s doložením tím, aby, co zůstalo po špitálnících, rozděleno bylo mezi jiné nemocné; jestliže by však zbytek nestačil na všechny, nechť ti, kdož, po prvníkrátě je nejedli, je napotom dostávají, a kdož dříve ovoce dostali, ať dne napotomního jsou bez něho, tak aby všichni špitálníci, poněkud se poobčerstvivše, vždy po pořádku se těšili k takovému dobrodiní.

V příčině obleku a postelí špitálníků nařizujeme, by každého roku špitálník na postel - a postelí ať jest 13. vždy tolik, kolik špitálníků - vždy po 2 letech na 2 prostěradla 8 loket látky lněné. Taky žádáme, aby správce pro špitál a špitálníky - dvě děvečky a jednoho sluhu

najal a jich ku věrné a oddané službě špitálníkům i špitálu přidržoval. Týž správce zejména dbejž, aby každou noc světlo věčné před Nejsvětější svátostí vždy hořelo.

Špitálu však tyto ukládáme povinnosti a služby o dnech výročních. Předně, by správce špitálu na zdraví císaře pána Karla (Karla IV. 1346-78), který v příčině nadání špitálu našeho štědrou byl nápomocen rukou, na odpuštění hříchů jeho a pak za duši praděda jeho, krále Václava (Václava II. 1287-1305), x/ {Eliška, dcera jeho, byla choť Jana Lucemburského, otce Karla IV. V textu latinském stojí: " pro anima ...regis Wenceslai a v i t u i . ") kterýž v klášteře královského dvora blíže Prahy pochován jest, špitálníky přidržoval ku pilnému modlení se za něj a výroční tuto památku, úmrtí totiž Václava krále, ať dá správce špitálu ve farnosti města Kamenice vždy na den 10.000 vojnů mučeníků slaviti tak, aby večer před tím vigilie zpívány, a druhý den jedna mše za zemřelé zpívána, a 3 mše tiché rovněž za mrtvé, za duši krále Václava i za jmenovaného cigáře pána, sloužívány byly, když by týž ze světa toho někdy na věčnost se odebral. O tomto výročním dni ať dá správce 4 groše faráři a každému z nich tří kněží mše za mrtvé slouživších po 2 groších, řediteli škol (rectori scholarum) však 1 groš, zvoníku a třem chudým zpívajícím žákům (pauberibus clericis) 4 vídeňské. Téhož dne ať dostávají špitálníci mimo obvyklá jídla ještě o jedno více, a za 8 grošů ať správce nakoupí 224 bílých chlebů, z nichž každý obdrží po 2, a ostatní chleby se rozdělí mezi chudé, mimo špitál bydlící; a téhož dne ať správce za 8 grošů zakoupí vosk na sdělení nových svící. - Též žádáme, by správce špitálu vždy na čtvero suchých dnů za duše naše, svrchnu psaného Tobiáše a Jindřicha i našich předků touž službu vykonával, totiž aby ve středu ve farním chrámu večer vigilie obdávány a druhého dne mše za zamřelé zpívána byla, a sice 3 mše (tiché) buď od kněží neb pomocníků farářových ve farním a jedna zpívána ve špitálním kostele. Jestliže by na středu 4 suchých dnů připadl nějaký svátek, tu ať ta služba se vykonává den předtím, a sice v pondělí večer vigilie a v úterý mše a almužny. Za každou tuto službu vyplatí správce 15 grošů, a sice faráři 2 groše a 3 kaplanům po 1 groši, řediteli škol 1 groš, zvoníku 4 vídeňské a chudým žákům zpívajícím 3 vídeňské. Též nakoupí správce za 4 groše 112 chlebů pšeničných, 2 bochniky vždy po 1 vídeňském; 13 chlebů dostanou špitálníci a ostatních 99 se pro Boha rozdá nemocným a chudým mimo špitál a ještě 4 groše těm, kdož při každé této službě jinak byli nápomocni; v času příhodném ať nakoupí správce vosku na svíce k Božímu Tělu a na popravení svící jiných. - Tutouž službu ukládáno správci našemu konati na den sv. Anny za duši Vratislavy, bývalé manželky našeho Jindřicha, v kterýž den správce pravidelně ať vynaloží 15 grošů na vigilie, mše, almužny a vosk. - Věnujíce 15 grošů žádáme o tutouž službu za duše předkův našich ..., za velebného pana Arnošta, arcibiskupa (Arnošta z Pardubic, arcibiskupa pražského 1343-1364); kdyby zemřel, ať památka ta za něho se vždy vykonává na den sv. Maří Magdalény.

Darujíce 15 grošů žádáme o tutouž službu za duše předkův našich ... za ctihodného pana Bohuše z Kravař, školastika a kanovníka pražského a olomúckého a po jeho smrti na den sv. Kateřiny; rovněž za duše předkův našich; za vzácného pana Purcharda, hraběte Děvínského (Magdeburg), předsedy dvoru císařského, ujce našeho; a po smrti jeho na den sv. Lucie, poněvadž oba na zakoupení zboží v řečené vsi Benešov mnoho milodarů věnovali. Též dáváme 15 grošů, aby táž služba vykonávána byla za duši někdejšího pána Zibřida z Kozojed a za duše předkův jeho, a vždycky na den po sv. Lucii; bratři zvaní Zibřidi v příčině získání důchodů v Benešově mnoho obětovali. Též za ctihodného pana Viléma, děkana na Vyšehradě a konovníka v Praze, přítele našeho, a za všechny předky jeho ať se vykonává tato služba vždy na den sv. Mikuláše vyznávače; a na to dáváme 1/4 kopy grošů z našich 4 sladoven v Kamenici nařizujíce, aby to bylo vykonáno tak, jak dříve naznačeno jest. Též žádáme, aby správce špitálu každý pátek ve farním chrámu Páně dal sloužit mši sv. za duši dřív jmenované Vratislavy, zač kněz obdrží vždy 4 vídeňské.

Mimo to žádáme, aby správce špitálu poustevníkovi, jenž dlí u kaple sv. Máří Magdaleny a kterouž my jsme také založili blízko Kamenice, dostával pokrmu a nápoje, a sice tolik, kolik

každý špitálník dostává a týž poustevník vždy po 2 letech ať dostává 9 loket sukna šedého na oděv a na kápi. Všechen desátek z pole, Bradla zvaného, blíže této kaple, jež ono vynese, ať případně špitálníkům. Pakli by střecha kaple sv. Máří Magdaleny neb co jiného tam bylo třeba opravit, o to ať špitál se stará. Aby mezi farářem v Kamenici a mezi špitálem dobrá vůle vždy trvala, žádáme, aby ofěra, která mezi mší svatou ve špitále se dává na oltář, vždy patřila faráři: milodary však, jež věřící kladou na obětní stůl neb do špalku ofěrního, aby přináležely špitálníkům a to s tím doložením, aby ani farář ani osada nebyli zkráceni. Také žádáme, aby správce každý rok nám nebo dočasnému pánu na Kamenici z příjmů a vydání se zodpovídal, nedostávalo-li by se co, ať dosadí špitálu a přebytek, byl-li by jaký, ať se odvádí špitálu bez porušení ovšem všelijakých práv synodálních.“

Dáno v Bechyni léta Páně 1359, 12. června.

My Arnošt arcibiskup založení a nadání špitálu toho jsme stvrдили.

Dáno v Praze l.P. 1359 dne 14. října.